

«ТОЇ СЛАВИ КОЗАЦЬКОЇ ПОВІК НЕ ЗАБУДЕМ...» — НОВИЙ БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК ПРО УКРАЇНСЬКЕ КОЗАЦТВО

2004 р. у видавництві «Київська правда» вийшов друком рекомендаційний бібліографічний покажчик з історії українського козацтва «Тої слави козацької повік не забудем...» (Упорядник В. М. Лой, відповідальний редактор В. О. Кононенко), підготовлений працівниками науково-бібліографічного відділу Національної парламентської бібліотеки. Видана на гарному папері, з оригінальною кольоровою ілюстрацією на обкладинці художника О. О. Яцуна, з заставками і віньєтками на початку і в кінці розділів, книжка вийшла на замовлення Державного комітету телебачення і радіомовлення України за Програмою випуску соціально значущих видань. З тим, щоб охопити найширше коло читачів, видання розсилатиметься до бібліотек Києва, обласних, до найбільших наукових закладів, університетів і коледжів культури.

Це не перше звернення бібліографів Національної парламентської бібліотеки до теми козацчина. В Україні, особливо в перші роки її незалежності, перевидавалися твори визначних істориків попереднього часу, публікувались фундаментальні дослідження, створювались науково-популярні та художні праці з історії козацтва, виходили посібники, навчально-методична і довідкова література. В 1990–1992 рр. в Україні широко відзначалось 500-річчя українського козацтва. Як результат воно викликало до життя масу історичної продукції наукового та науково-популярного характеру, присвячену різним аспектам козацької минуштини, водночас козаки стали героями художніх та мистецьких творів, кінофільмів, театральних постановок тощо. У зв'язку з цим бібліотеки провели велику роботу по виявленню, добору і систематизації публікацій з козакознавчої проблематики. 1992 р. в Державній бібліотеці України (нині НПБУ) був підготовлений рекомендаційний бібліографічний покажчик «Тої слави козацької по-

вік не забудем» (Упорядник В. М. Лой, відповідальний редактор В. О. Кононенко), яким охоплювалася історична, науково-популярна, публіцистична і художня література, що вийшла у 1989–1991 рр. В ньому міститься інформація про праці з історії України, Запорозької Січі; окремих представників козацького стану; пам'ятні місця, пов'язані з козаччиною; вшанування пам'яті славних синів українського народу; українську національну символіку.

Серед інших посібників і видань бібліотек, як то: «Методичні рекомендації на допомогу бібліотекам до святкування 500-річчя українського козацтва» (Державна історична бібліотека УРСР, 1991), «Феномен світової історії» (Запорізька ОУНБ ім. Горького, 1992), «Та була в нас ненька-мати — Запорізька Січ» (Львівська обласна бібліотека для юнацтва, 1991) тощо, названий покажчик вирізнявся своїм більш популяризаторським характером: кожен розділ розпочинався вступною статтею, а описи супроводжувались розгорнутими анотаціями, в яких йшлося не лише про зміст видання, а й наводилася коротка інформація про окремих авторів; в «Додатках» містилися відомості про пісні і твори образотворчого мистецтва, присвячені козацтву. Зорієнтуватися в матеріалі допомагав покажчик авторів і назв. Видання викликало схвальні відгуки і швидко стало бібліографічною рідкістю.

Тому було прийнято рішення про підготовку нового випуску покажчика «Тої слави козацької повік не забудем», яким охоплено літературу за період з 1992 по 2003 рр. Щоправда, простим продовженням попереднього видання цю працю назвати важко. Адже величезний масив літератури, який з'явився за ці роки, вимагав певних змін і у структурі, і у наповненні, і у розташуванні розділів, хоча основний принцип — зробити покажчик цікавим для читача і зручним у роботі — залишився незмінним.

Отже, покажчик знайомить з документами, науковими працями, науково-популярною, публіцистичною, художньою літературою та публікаціями в журналах, що вийшли друком в Україні за означений час. За його межами залишилась інформація про видання, що продовжуються, підручники і наукові посібники, рекомендовані Міністерством освіти і науки України.

Покажчик складається з восьми розділів та додатків. На відміну від попереднього, в якому було сім розділів, до нього було додано ще один — «Була колись Гетьманщина», де йдеться про розвиток і втілення державницької ідеї на теренах України; роль у цих процесах козацтва. Кожний розділ розпочинається невеликою вступною статтею, яка допоможе читачам орієнтуватися у рекомендованій літературі. У межах розділів існують більш вузькі підрозділи, всередині яких на початку вміщені описи добірок історичних документів, публікацій спогадів та записів сучасників подій, всі наступні матеріали розміщені в алфавітній послідовності авторів і назв. У розділі, що містить матеріали про історичних осіб, описи розміщені в алфавітному порядку персоналій. У кінці кожного розділу чи підрозділу через зірочки (*) вміщено неанотований список літератури для більш детального вивчення теми

Окремо виділені описи довідкових видань (енциклопедій, довідників, словників) з історії українського козацтва.

До «Додатків» увійшли неанотовані списки художньої літератури, присвяченої козацтву, та матеріали про відображення образів козаків у театрі і кіно, музичному та образотворчому мистецтві.

Користування посібником полегшить допоміжний апарат, що складається з іменного та географічного покажчиків. До іменного покажчика включені прізвища авторів, укладачів, перекладачів, редакторів та всі імена, які згадуються в анотаціях. До географічного покажчика включені всі власні географічні назви, що зустрічаються в описах і анотаціях.

Основою для створення покажчика стали фонди Національної парламентської бібліотеки України. Джерелами пошуку матеріалів були каталоги і картотеки Національної парламентської бібліотеки України, а також ряд журналів, які підлягали суцільному перегляду (список їх подається в покажчику). Даний покажчик не претендує на вичерпність. Через брак коштів на придбання книжок та невиконання видавцями закону України від 9 квітня 1999 р. «Про обов'язковий примірник документів» до фондів ДНПБ України не надходить чимало значущих публікацій вагомого пізнавально-наукового насичення.

Мета даного огляду — привернути увагу бібліотечних працівників і читачів до нового довідкового бібліографічного видання.

Тематика історії українського козацтва невичерпна, і маємо надію, що бібліографічний покажчик «Тої слави козацької повік не забудем...» стане у нагоді перш за все бібліотечним працівникам, науковцям, студентам, викладачам, краєзнавцям, аматорам історії при розшуку матеріалів з усього спектру охоплених ним питань.

Валентина Лой